

SLANKING FOR Å PRESTERE ELLER BLI TYNN? SYMPTOMER PÅ SPISEFORSTYRRELSER BLANT UNGE TOPPIDRETTSELEVER OG KONTROLLER.

¹Martinsen M, ^{1,2}Bratland-Sanda S, ^{1,3}Eriksson AK, ¹Sundgot-Borgen J.

¹Seksjon for Idrettsmedisin, Norges Idrettshøgskole, Oslo.

²Modum Bad, Vikersund.

³Senter for Idrettsskadeforskning, Seksjon for Idrettsmedisin, Norges Idrettshøgskole, Oslo.

Sammendrag

Bakgrunn: Andelen unge eliteidrettsutøvere som slanker seg og har symptomer på spiseforstyrrelser (SF) er ukjent. Hensikten med studien var å kartlegge forekomst av slanking, årsaker til slanking og symptomer på SF blant toppidrettselever og kontroller.

Metode: 1.klasseelever ved 16 toppidrettsgymnas (n=682) og to tilfeldig valgte videregående skoler (kontroll n=423). Totalt besvarte 606 (88,9%) utøvere og 355 (83,9%) kontroller spørreskjemaet med spørsmål om trening, menstruasjon, slanking, bruk av patologiske vektkontrollmetoder (PVKM) og testene drive for thinness (DT) og body dissatisfaction (BD) fra Eating Disorders Inventory. Statistiske analyser ble gjort ved uavhengig t-test, Chi-Square test og multippel logistisk regresjonsanalyse. **Resultat:** En høyere andel av kontrollene (31,8%) vs utøverne (11,2%) ($p < 0,001$) slanket seg og rapporterte symptomer på SF (48,5%, 24,4%, $p < 0,001$). Det var ingen forskjell i forekomst av symptomer på SF ved sammenligning av vektavhengige (23,9 %) og ikke-vektavhengige idretter (24,6 %). Av gutte- og jenteutøvere med symptomer på SF var andelen som benyttet PVKM metoder som følger; oppkast (7,8%, 19,6 %), avføringstabletter (5,9%, 3,1%), diuretika (7,8%, 3,1%) og slankepiller (6,2% jenter). Viktigste årsak for slanking hos jenteutøvere (95,0 %) og gutte- og jentekontroller (97,4 %) var utseendet. For gutteutøvere var ønske om prestasjonsforbedring viktigste årsak (89,3 %). **Diskusjon og konklusjon:** I motsetning til hos voksne eliteidrettsutøvere viser ikke denne studien overhyppighet av symptomer på SF blant utøverne i vektavhengige idretter. Det at en høy andel av 16 år gamle toppidrettselever slanker seg og bruker PVKM til tross for ”normalvekt” tilsier at forebyggende arbeid må skje før utøverne er 16 år. Hvorvidt det er lavere forekomst av kliniske SF blant toppidrettselever sammenlignet med aldersmatchede kontroller, vil påfølgende klinisk studie avdekke.

Senter for idrettsskadeforskning er etablert ved Norges idrettshøgskole med økonomisk støtte fra Kulturdepartementet, Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité, Norsk Tipping AS og Helse Øst. Prosjektet er støttet økonomisk av Olympiatoppen.